

Betaalbare pareltjes

Luidsprekers van Duitse herkomst hebben langdurig geleden onder het vooroordeel dat de lage tonen te zwaar worden weergegeven en de hoge tonen te fel. Dat was ook zo, maar dan spreken we wel over de vorige eeuw en niet over dit decennium. Misschien heeft de Duitse luidsprekerfabrikant Elac dit gegeven laten meespelen toen het, naast de in Duitsland gevestigde onderzoeks- en ontwikkelingsafdeling, een tweede centrum oprichtte in de Verenigde Staten om eindelijk van dat ontorechte imago af te komen. In de VS is Andrew Jones aangetrokken om leiding te geven, een man die de laatste 40 jaar zijn sporen ruimschoots heeft verdiend met het ontwerpen van luidsprekers in Engeland, Japan en de VS. Bovendien iemand die én in staat is high-end luidsprekers te ontwerpen én budgetsysteem te realiseren. Het eerste resultaat van de Duits-Amerikaanse samenwerking vormt de Debut-reeks van Elac, die bestaat uit twee monitors, een vloerstaander, center- en surroundluidsprekers en meerdere subwoofers. De eerste Debut-exemplaren in Nederland kreeg ik in handen: de B6, een wat grotere monitorluidspreker met een vriendelijk prijskaartje van € 199 per stuk.

Elac heeft bij het ontwerpen van de Debut-reeks niet gekozen voor de standaardroute die veel merken toepassen: goedkope units inkopen, een simpel filter maken en een kastje er omheen. Elac is daadwerkelijk aan de slag gegaan met opnieuw ontwerpen. Zo heeft de 25 mm tweeter rond de zachte dome een montageplaat met een diep, bolvormig profiel dat ervoor zorgt dat diffractie, die wordt veroorzaakt door de kast, veel minder invloed heeft op het afstraalgedrag. Bovendien draagt die vorm bij aan de richting waarheen de hoge tonen worden gestuurd. De 160 mm woofer heeft een conus die is geweven met Aramide-vezels die een veel betere verhouding tussen stijfheid en gewicht hebben dan materialen als papier of polypropyleen, zodat een groter frequentiebereik gerealiseerd kan worden met een gelijkmatiger curve. Uiteraard spelen ook de magneten, de spreekspoel en de ophanging een belangrijke rol in de uiteindelijke weergave. Waar de meeste fabrikanten in dit prijssegment kiezen voor een simpel scheidingsfilter, kiest Elac voor een filter met zeven audiofiele componenten, die samen zorgen voor een cross-over frequentie rond 3 kHz. De kast is gemaakt van MDF en overtrokken met vinyl. Opvallend vind ik, dat de kast tijdens het spelen voelbaar meetrilt met de muziek, een eigenschap die ik eerder verwacht van BBC-achtige luidsprekers dan van Duitse of Amerikaanse systemen. Dit zegt overigens niets over kwaliteit van een luidspreker. De voorkant van de kast is afgedekt met een doekje op een plastic frame (weg te halen, waarna helaas vier bevestigingspunten prominent aanwezig blijven) en aan de achterzijde vinden we een basreflexpoort en een enkelvoudige aansluiting. De nominale impedantie van de Debut B6 is 6 Ohm, bij een gevoeligheid van 87 dB. De afmetingen van de B6 zijn 356 x 216 x 254 mm en het gewicht is 6,5 kilo per stuk. Met een prijskaartje van € 199 per stuk moeten er concessies gedaan worden, waarbij het duidelijk is dat Elac er voor heeft gekozen om geld te investeren in drivers en te bezuinigen op de afwer-

king van de kast (vinyl). Toch heeft de B6 een stijlvol en weinig opvallend uiterlijk meegekregen dat niet goedkoop aandoet.

Opstelling

Na een tijdje te hebben gespeeld met de Elac Debut B6 om de luidspreker te leren kennen is het tijd geworden voor het tunen. Met schuiven en draaien bereik ik de optimale positie in mijn luisterruimte: gemeten op het centrum van de baffle bijna een meter van de

achterwand is en ruim een halve meter verwijderd van de zijwanden. Door het gebruik van open Custom Design FS104 stands, met daaronder Super-spikes en een speksteen tegel, is de tweeter op oorhoogte gebracht. Aanvankelijk waren de speakers gericht op de luisterpositie, later werden ze definitief veel minder ingedraaid. Ook met de luidsprekerkabels was een aanpassing noodzakelijk ten opzichte van de monitors die normaliter in deze ruimte spelen. De heldere en open klank

van de zilveren Simply Audio kabels was teveel van het goede. Supra 4mm² koperen geleiders laten weliswaar iets minder details horen, de klank is duidelijk aangenamer en ze vormen daarmee het beste compromis. Overige kabels zijn van AudioQuest (Vodka ethernet en Carbon digitale interlink), Supra (LoRad netsnoeren) en Crystal Cable (Connect Ultra en Reference interlinks). De installatie bestaat uit een Bluesound Node 2 netwerkspeler die is verbonden met een NAD M51 digitaal/analoog-converter.

Een Exposure Audio 3010S2 voorversterker stuurt een paar 3010S2 mono eindversterkers aan van de dezelfde fabrikant. Muziek staat in FLAC, ALAC en WAV files opgeslagen op een NAD M50/M52 combinatie elders in huis, maar ook Tidal en internetradio waren belangrijke bronnen tijdens de luistersessies.

Verbazingwekkend accuraat

Om gelijk met de deur in huis te vallen: ik ken geen luidspreker in de prijs-

klasse van € 400 per paar, die in staat is zoveel details weer te geven. Mijn met zorg gekozen Harbeth systemen die meer dan het vijfvoudige kosten hebben moeite om het detailniveau bij te benen. Zo is bijvoorbeeld het geringe verschil in klank tussen een AudioQuest Optical Vodka digitale interlink en een AudioQuest Carbon coaxiale interlink tussen de Node 2 en de M51 DAC is feilloos te herkennen. Een iets meer heldere klank versus een warmer geluid. Breder versus een dieper stereobeeld. Ik zou een hele trits luidsprekers kunnen opnoemen, die dergelijke verschillen compleet verdoezelen. In dit prijssegment moet een goede detaillering vaak worden betaald met een meer technische dan muzikale weergave. Ook deze constatering wordt door de Elac keihard onderuitgehaald. Mits je inderdaad aandacht besteedt aan de opstelling van de luidspreker (mate van indraaien) en de gebruikte kabels. Met alleen detailweergave ben je er niet als fabrikant en de andere aspecten van de Debut B6 zal ik bespreken aan de hand van muziekfragmenten. Nauw verwant is bijvoorbeeld de snelheid van het weergavesysteem. Een eigenschap die heel sterk het ritmegevoel bepaalt en de natuurlijkheid benadrukt of juist afbreekt. Een jazz-opname van Stacey Kent als "The Boy Next Door" bevat een aantal tracks die spetterend uit de luidspreker behoren te komen. Snel slagwerk, sterke ritmiek van bas en piano plus de heldere stem van Stacey maken op de B6 het luisteren tot een waar feestje, waarbij de voeten al snel in het ritme bewegen. Van haar stem kun je houden of niet, haar cd's en lp's zijn (een enkele uitzondering daargelaten) voorbeelden van prima opnametechniek. Ook als haar man zijn saxofoon ter hand neemt, is de B6 verbazingwekkend accuraat in de weergave. Misschien mag de stem een tikje warmer zijn, maar dat is simpel te realiseren met een dichte stand of door de luidspreker wat verder richting de achterwand te schuiven. Maar pas op, een open stand en een vrije opstelling zijn wel heel erg lekker, omdat de weergave zo de snelheid kan vasthouden. Uiteindelijk is dat bevredigender dan **■■NEXT**

die extra warmte. Opvallend is tevens dat het volumeniveau geen invloed lijkt te hebben op het totaalplaatje. Zachtjes spelend geniet ik minstens zoveel als op een realistisch level. Alleen die vette sax, die is wel super als het allemaal harder staat.

Een aparte pluim

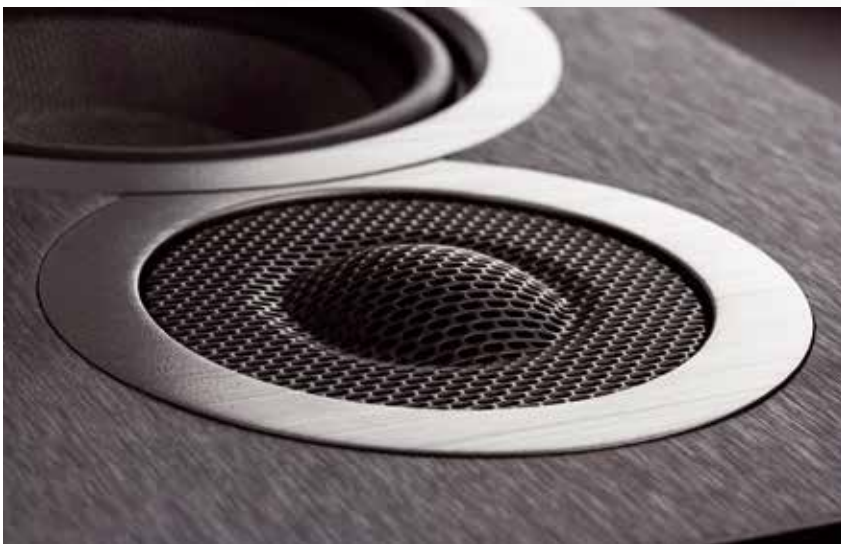
Van een totaal andere orde zijn de "Brandenburgse Concerten" die gecomponeerd zijn door J.S. Bach. Hierbij speelt neutraliteit een belangrijke rol voor een natuurlijke weergave. Opnieuw een moment van verbazing als de Debut zijn mannetje blijkt te staan en wederom ver boven de prijsklasse weet te presteren. Het totaal van instrumenten laat zien dat de klankbalans

neutraal is, zonder scherpe uitschieters of juist een afronding die de muziek saai maakt. Orgel, strijkinstrumenten of blazers, het maakt voor de B6 kennelijk niets uit. De luidspreker gaat bovendien diep genoeg in het laag om de bassen en cello's naar voren te brengen. Terwijl een viool sprankelend de ruimte vóór mij weet op te vullen. Scherp gestoken zijn de plaatsen waar de instrumenten zich bevinden in het stereobeeld. Een beeld dat overigens bevredigend is, maar helaas niet opvallend diep of breed. De hoogte-afbeelding daarentegen verdient een aparte pluim, net als het loskomen van de luidsprekers. Net als bij Stacey Kent blijft snelheid aanwezig en zijn het de details die de luisteraar keer op keer in de muziek trekken. Het ontbreken

van scherpte is daarbij een enorme pré; daardoor blijft de aandacht gericht op muzikant en partituur. Na Bach volgt in dit geval Robert Schumann en speelt Martha Argerich met haar vrienden sonates voor viool en piano. De fysieke afmeting van de luidspreker laat het deels toe de vleugel behoorlijk realistisch af te beelden, al zit daar natuurlijk een beperking in de kracht en de laagste noten. Net zoals dit bij alle monitorluidsprekers het geval is, ongeacht de prijs. Het is en blijft een illusie dat een vleugel via een 160 mm woofer levensecht zal gaan klinken. Punt is, in hoeverre kunnen onze hersenen ons beetnemen en ons toch die vleugel laten ervaren. Sommige luidsprekerontwerpers beheersen die kunst; de ontwerper van de Elac Debut-serie kennelijk ook.

De beste balans

Terug naar popmuziek, waar veelal oudere of slechte opnames de overhand hebben. Ik pik willekeuring Sade uit de lijst met haar "Best Of" cd. Op "No Ordinary Love" staat een duwende ritmesectie die lekker puntig uit de weergever komt. Daar bovenop de stem van Sade, licht hees en sexy, goed verstaanbaar. Elders op de cd komt een man als tweede stem naar voren, zachtjes en subtiel, vaak verborgen bij andere luidsprekers, met de Elac wel duidelijk aanwezig. Agnes Obel met haar debuut cd "Aventine" laat zich soepel en boeiend weergeven. Alan Taylor toont zich beheerst in de lage tonen. Dat is opvallend, want deze ruimte wil zich in combinatie met een basreflex-systeem nog wel eens misdragen. Overigens is "Hotels & Dreamers" wel een cd waarmee de limieten van de Debut worden bereikt als ik hem afzet tegen mijn dure Harbeth's. Ineens heb ik het gevoel inderdaad naar een veel goedkoper systeem te luisteren. Niet op onbevredigende wijze, het is de totaalindruk die mij erop wijst dat ook een Debut niet alles kan wat je zou willen. Wat dat betreft blijft er ruimte voor andere merken, andere systemen en de hoger geprijsde Elac luidsprekers. Het heeft er alles mee te maken dat de B6 moeite heeft met de zware

lage tonen van Stockfish opnames, die rommelig kunnen gaan klinken. Tegelijk mist de zware stem van Taylor de overtuigingskracht die ik anders wèl beluister. Heel goed is daarentegen juist het oude "From Sarah With Love" van Sarah Connor. Deze enige hit van de Duitse dame kan ontzettend scherp en lelijk worden weergegeven, zelfs op kostbare systemen. Vandaar dat ik haar met enige regelmaat van stal haal om de grenzen te bepalen. Welnu, de B6 heeft geen enkel probleem met de stem; de klankbalans zou wat meer naar donker mogen neigen, maar daar heb ik al eerder een opmerking over gemaakt. Luidsprekers opstellen is het accepteren van compromissen en voor jezelf de beste balans vinden voor een breed scala aan muziek. Uiteindelijk is het Nolwenn Leroy die met haar Bretonse muziek verdienstelijk een lange luistersessie afsluit. Tracks met onuitsprekelijke namen maken duidelijk hoe dicht Keltisch en Bretons bij elkaar ligt. Waarbij voor traditionele instrumenten een hoofdrol is weggelegd als de tracks somber zijn en de vele percussie op de vrolijke nummers de B6 ritmisch uit zijn voegen laat barsten.

Conclusie

Welke magische ingrediënten Elac-ontwerper Andrew Jones heeft losgelaten op de Debut B6 weet ik niet, maar feit is wel dat de B6 van Elac een verbazingwekkende budgetluidspreker is geworden, die op meerdere punten ver boven zijn prijsklasse presteert. De detailweergave is bijvoorbeeld een toonbeeld van precisie, zonder de muziek uit het oog te verliezen. De strakke laagweergave, die behoorlijk ver doorloopt ten opzichte van de fysieke afmetingen van de luidspreker, valt op. Het sprekende middengebied en het nimmer scherpe hoog zorgen dat luisteren een plezier blijft. Binnen de budgetklasse zijn er meer merken die op één of meer van die punten weten te scoren, maar zelden op allemaal tegelijk. Aan de andere kant dient de luisteraar

te bedenken dat ook de Elac Debut B6 geen wonder in luidsprekerland is, dat alle duurdere systemen verslaat. Gerelateerd aan de prijs van € 199 per stuk is de B6 wel een meesterwerk geworden. Persoonlijk zou ik geen luidspreker weten voor die prijs, tot ver daarboven, die zoveel laat horen van hetgeen op de cd is opgenomen. Het is eigenlijk zonde om een luidspreker als de B6 te combineren met apparatuur die qua prijs overeenkomt. De B6 heeft zoveel meer in zijn mars, hetgeen duidelijk wordt als hij samenspeelt met bijvoorbeeld mijn relatief te dure versterkercombinatie. Geef aan de luidspreker daarnaast de nodige aandacht met stands, kabels en opstelling, dan zal de Elac Debut B6 u belonen met pure muziek en veel luisterplezier. Dit zijn de pareltjes die de hobby zo leuk maken.

René van Es

PRIJS
ELAC DEBUT B6 € 199,- PER STUK

SERVI-Q
TEL: 033-2537193
E-MAIL: INFO@SERVI-Q.NL
WWW.SERVI-Q.NL

COMPLETE DEBUT SERIE

»END